

*'Eerst een paar weken
geschokt en flink balen'*

Tieners gaan nu helemaal voor het ouderschap

Totaal onverwacht en ongepland papa en mama worden. Dan wacht je een hele ommezwaai in je leven. Dit overkwam Jurgen (20) en Elin (19). Toen ze al vijf weken in de zwangerschap zaten stond hen heel moeilijke beslissingen te wachten.

In een razend tempo hebben ze de handen uit de mouwen gestoken om zich op de kleine voor te bereiden. 'We willen alle praktische zaken nu zo snel mogelijk regelen.'

Ongeloof

Na dertien weken zitten de jonge ouders er vrij nuchter en ontspannen bij. 'Dat was de eerste weken beslist anders. We waren echt geschokt', vertelt Elin. 'Toen Elin me vertelde dat ze overtijd was, maakten we ons eerst niet zoveel zorgen', blikt Jurgen acht weken terug. 'Totdat we de test deden. Toen wisten we het binnen tien seconden.' De ongeloof klinkt nog in hun stem door. 'Ik was aan de pil, en niet ziek of aan de diarree, maar toch vijf weken zwanger', zegt Elin. 'We hebben toen twee weken lang gepraat en goed nagedacht.' Jurgen en Elin besloten het kindje te houden.

Zoeken naar stabiliteit

'Het was niet makkelijk', omschrijft Jurgen. 'Ik baalde enorm in het begin. Je maakt je toch zorgen. Er komt een financieel plaatje bij kijken.' 'Hij had geen baan en ik zat nog op school', vult Elin aan. 'Ik wilde altijd bij de politie, maar daar moet je eerst naar school en krijg je minder salaris. Dat geeft geen stabiliteit. Nu heb ik een mooie baan bij Woningstichting', benadrukt de aanstaande vader. 'Ik had een bouwopleiding gedaan en veel van mijn vader geleerd! Dat geeft wel stabiliteit.'

'We willen het graag allemaal zelf doen en dat hoort ook zo'

Etterbak

'Mijn vrienden reageerden negatief. Ze waren bang dat ik helemaal geen bier meer met ze zou drinken. Eerder waren ook vrienden door meisjes misbruikt om een kind te krijgen. Die relaties hielden geen stand.' Jurgen slaat een arm om Elin heen. 'Wij weten dat onze relatie wél goed zit.'

'We zijn nu bijna twee jaar bij elkaar, maar we kennen elkaar al uit onze middelbare schooltijd', vervolgt de tienermoeder. 'Hij was wel echt een etterbak toen', lacht ze. 'Ik hou er wel van om grappen uit te halen', lacht Jurgen nu ook.

Onhoudbare situatie

Elin zit in het laatste jaar van de opleiding Sociaal Pedagogisch Werk en liep stage bij kinderopvang in Hippolytushoef. 'Ik moet er met de bus heen en ben al zeven dagen per week kwijt aan school, stage en werk. Een onhoudbare situatie', vindt de tiener. 'Met de opleidingsmanager van school ben ik overeen gekomen dat ik nu mijn theorie kan doen en volgend jaar mijn stage kan afronden.' '...en toen moesten we het onze ouders vertellen. Ik weet nog hoe ik het vertelde', Jurgen wijst naar een stoel in de hoek van de kamer van zijn ouderlijk huis. 'Daar zat ik, met knikkende knieën. Ik wist niet hoe ik moest beginnen. Uiteindelijk reageerden ze vrij ontspannen, maar wel zakelijk. Ze bekeken gelijk het hoe en wat van de situatie.' 'Ook mijn ouders reageerden relaxt, niet boos, maar wel erg geschrokken', vertelt Elin. 'Nu vindt mijn moeder het vooral erg dat ik het huis uitga.'

Oppas en eetadresjes

De ouders van Elin stelde voor bij hen in te trekken. 'Maar dan zit je toch bij iemand anders op de bank', vindt Jurgen. 'We willen het graag allemaal zelf doen en dat hoort ook zo.'

'Gisteren hebben we de babykamer gehaald', klinkt Elin trots. 'Een babybedje, een commode en een kast.' Ze zijn nu op zoek naar een eigen huisje. 'Via via hebben we een leuk huisje gezien, we hebben al even door de ramen gegluurd', klinkt Jurgen enthousiast. 'Mijn moeder wil een dag in de week oppassen, zijn moeder een dag en zijn tante een dag. En dat is allemaal in de buurt. We mogen ook een keer in de week komen eten', noemt Elin. 'Dan blijven we na het oppassen gelijk eten', lacht Jurgen. 'En een keer in de maand doen we hem gewoon naar jouw of mijn ouders en dan gaan wij stappen', lacht Elin. Jurgen toe, die eerst een beetje verbaasd kijkt, en er al snel om kan lachen. 'Ik heb gelukkig ook een grote familie met kleine kinderen', vervolgt de tiener. 'Daar kunnen we terecht voor babyspullen. En voor huizen moeten we bij mijn familie zijn', praat Jurgen honderd uit.

De echo's

'Het gaat erg goed. Na de laatste controle is de kleine drie centimeter gegroeid. Ik was in het begin een week misselijk geweest en vermoeid', somt Elin op. 'Ik heb vooral praktische dingen opgepakt', haakt Jurgen in. 'Omdat ik die kwaaltjes niet heb, ben ik op deze manier toch met de zwangerschap bezig.' Bij negen en elf weken hebben ze een echo laten maken. 'Dat is echt heel mooi, nu is het voor mij ook echt'. Er klinkt blijdschap in Jurgens stem: 'We gaan er gewoon voor!' ■

Dit zegt de hulpverlening over tiener-zwangerschappen

Diep in de schulden en je inwonende vriendje doet geen afstand van zijn ruige leventje. Hoe ga je daarmee om als er een baby (op komst) is en je nog maar achttien jaar bent? Geen tiener is hetzelfde en vaak komt het met een beetje hulp ook weer op zijn pootjes terecht.

'Bij de Fiom komen voornamelijk tieners van achttien plus', weet Koosje Lousma, maatschappelijk werker bij de Fiom. 'De tienermoeders die bewust op jonge leeftijd zwanger willen worden, spreken wij vaak niet. Die hebben vaak hun zaakjes wel op orde. Ook de ergste probleemgevallen, waar een verslaving of dakloosheid de situatie van een zwangere tiener bemoeilijkt, zien wij niet. Het is de doelgroep daartussen in.'

Vrijwillige hulpverlening

Anouk van der Heij is net als Koosje ook werkzaam bij de Fiom in Leeuwarden. 'Wij willen de drempel zo laag mogelijk maken', meldt Anouk. 'Ze kunnen zo bij ons binnen wandelen. Het is vrijwillige hulpverlening en tieners kunnen zichzelf bij ons aan-

melden. Vaak kunnen ze binnen een week bij ons terecht en bij twijfel of ze de zwangerschap willen voldragen, kunnen ze direct terecht.'

Jonge vaders

'Komt er een tiener bij ons, dan volgt eerst een intakegesprek', legt Koosje uit. 'De jongere weet vaak weinig tot niets. Wij helpen ze weer een sociaal leven in te richten en wij stimuleren ze om alle keuzes zelf te maken'. Anouk: 'Vaak komen zij, en ook jonge vaders, eerst alleen voor praktische oplossingen. Alle aandacht gaat vaak uit naar de tienermoeder. Voor haar zijn de directe consequenties vaak het grootst', benadrukt Koosje. 'Zij stopt vaak met school en wordt belast met de verzorging als de baby er is. Maar de emoties rond het 'vader worden' zijn daarom niet minder: De situatie vergemakkelijkt soms als het een stel is. Dan kunnen ze verantwoordelijkheden delen. Maar soms ook niet, als een van beiden de verantwoordelijkheid niet neemt. Maar het is duidelijk dat een tiener heel wat veranderingen te wachten staat als er een baby wordt verwacht', evalueert Anouk.

Tiener-moederloze samenleving
'Geen tiener is hetzelfde en het milieu waaruit je komt maakt geen verschil', benadrukt Koosje. De omgeving van de tiener heeft grote invloed op de mate van emoties rond een zwangerschap. Wanneer een meisje op jonge leeftijd zwanger is, heeft haar omgeving vaak veel moeite om de zwangerschap te accepteren. En ook een school was in rep en roer', stelt de hulpverleenster. 'Er was een leerling van hun school zwanger. Met een preventieprogramma maakt de Fiom door middel van gastlessen op scholen het tienermoederschap bespreekbaar.' 'Een ander uiterste was een vriendinnengroep', vervolgt Koosje. 'Eén

van die meisjes raakte zwanger. De anderen volgden daarna al snel. Zij regelden alles met elkaar en waren er trots op om moeder te zijn. Maar de maatschappij is er niet op ingericht', laat Anouk weten. 'Er komt wel steeds meer aandacht voor, maar nog steeds vindt men het niet gewoon. Veel normaler is het als je eerst je school afmaakt en werk hebt voor er kinderen komen. Maar, het is niet altijd

'We zijn soms net een praktische wegwijzer'

gepland. Dan is het verbazingwekkend hoe sommige jongeren ermee omgaan, erg knap!' Er klinkt bewondering bij Koosje in haar stem. 'Je milieu bepaalt dus niet je situatie tijdens je zwangerschap, maar wel de emoties en steun van je omgeving.'

Aandacht voor tienerouderschap

'De aantallen tienermoeders zijn stabiel gebleven in Nederland', analyseert Anouk. 'Ongeveer 2.500 tienerzwangerschappen per jaar. De problematiek per tienerouder neemt toe. Het is minder makkelijk om een urgentieverklaring te krijgen bij de woningbouw en ook de criteria om voor een uitkering in aanmerking te komen worden strenger. De maatschappij is er gewoon niet op ingesteld dat meiden al vroeg een kind krijgen.

'In eerste instantie zit de schrik er flink in. Jonge aanstaande ouders moeten opeens heel moeilijke keuzes maken. Veel proberen er dan het beste van te maken. Als een stel niet meer bij elkaar is kan het zijn dat toch beide partijen bij de Fiom voor een gesprek komen', weet Koosje. 'Dan streven we naar een bemiddelingstraject, zodat in goed overleg toch voor het

kind gezorgd kan worden.' Anouk: 'Wij begeleiden moeders tot 23 jaar. Vaders begeleiden we wat langer, die zijn ook vaak wat ouder. Die begeleiden we tot 26 jaar.'

En daarna...

Horen jullie na het hulpverlenings-traject nog wel eens van de tieners? 'Jazeker!' roept Koosje resoluut. 'Er zijn wel moeders die kleertjes,

matrasjes of kinderwagens komen brengen: "Voor als andere moeders het, net zoals ik had, nodig hebben". Dat is erg bijzonder.' Anouk: 'Meestal sluiten wij de hulpverleningstrajecten af met een evaluatiegesprek en andere keren blijft het contact bestaan voor medewerking aan interviews of ze geven voorlichting op scholen.

Enerverend

'Om te zorgen dat tieners zelfstandig keuzes kunnen blijven maken, gaan wij door met ons preventieprogramma', stelt Koosje. 'Het is bijzonder om ze te motiveren en uit de probleemsituatie te krijgen.' Anouk: 'En de succesverhalen, die zijn natuurlijk het mooist.' ■

Wat is de Fiom?

De Fiom is het expertisecentrum voor iedereen met vragen over onbedoelde zwangerschap, tienerzwangerschap en ouder-schap, zwangerschapsverlies, ongewenste kinderloosheid, adoptie en zoekacties naar biologische familieleden. Hulp bij de Fiom is gratis en je kunt er zonder verwijzing terecht. Kijk voor meer informatie op www.tienermoeders.nl of www.fiom.nl.